

КОМП'ЮТЕРНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Черкасова Е. С.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

У роботі розглянуто проблему перекладу термінів галузі комп'ютерних технологій. Досліджено основні способи їхнього перекладу.

Ключові слова: термінологія, комп'ютерні терміни, інформаційні технології.

Актуальність нашої роботи зумовлена тим, що наразі у людей виникають труднощі з розумінням комп'ютерних термінів. Метою цього дослідження є постановка проблеми перекладу термінів та термінологічних сполучень і аналіз способів перекладу деяких лексичних одиниць в галузі ІТ-технологій.

Стрімкий розвиток науки і техніки позначається на швидкому формуванні науково-технічної термінології. Вивчення термінологічної лексики в галузі ІТ є актуальним і перспективним напрямком. Неточності й помилки при використанні та перекладі термінів можуть стати причиною непорозумінь між спеціалістами, а нечіткий переклад згубно впливає на процес реалізації різних проектів.

Характеризуючи інформаційну термінологію, хочемо відмітити динаміку її виникнення та швидкість збагачення новими лексичними одиницями. Комп'ютерні терміни потрапляють в українську мову різними шляхами, такими як: запозичення, переклад або транскрипція. Як зазначає Т.Р. Кияк, комп'ютерна термінологія є ледве не повністю запозичена з англійської мови [1, с. 58]. У 1988 році ситуація радикально змінилась, коли з'явилися персональні комп'ютери. Оскільки основний вклад у розвиток обчислювальної техніки та програмного забезпечення вносили західні держави, США зокрема, то вся термінологія видавалась англійською мовою. А оскільки українські розробки значно відставали, то терміни доводилось запозичувати.

Розуміння та передача українською мовою сенсу іншомовних термінів ускладнює процес перекладу слів. Буквальне відтворення, не задумуючись над їхньою сутністю, не знаючи самі процеси та установки, що передає оригінал, може призвести до грубих помилок у перекладі. Нижче наведено деякі способи перекладу комп'ютерної термінології:

1. калькування;
2. транскодування;
3. описовий переклад;
4. еквівалентний переклад.

Калькування – це переклад слів, шляхом заміни їх складових частин (слів або морфем) словами-відповідниками в мові перекладу. При перекладі багатокомпонентних словосполучень використовується калькування зі зміною послідовності компонентів словосполучення.

Спосіб транскодування полягає в тому, щоб звукова або графічна форма слова вихідної мови передалась засобами абетки мови перекладу. Складовими частинами транскодування є транслітерація, транскрипція, змішане та адаптоване кодування. Наведемо деякі приклади транскодування: provider – провайдер; site – сайт; joystick – джойстик; display – дисплей.

Коли словосполучення складаються з термінів, які ще не вживаються в певній галузі науки і потребують тлумачення, використовується експлікація. Експлікація – це така трансформація, при якій конструкція оригіналу замінюється словосполученням, що пояснює та визначає сутність даної конструкції. Експлікація є доволі якісним способом перекладу комп'ютерних термінів, оскільки бурхливий розвиток сфери інформаційних технологій багатьом термінам своєчасно знайти свої еквіваленти і закріпитися в мові перекладу. За допомогою експлікації перекладають багатокомпонентні термінологічні словосполучення як, наприклад, native mode – режим роботи у власній системі команд; processor-specific code – програма, прив'язана до певного процесора; non-mouse program – програма, яка працює без мишки. Перевагою калькування перед експлікацією є те, що експлікація виражається словосполученнями.

Якщо значення англійського слова повністю співпадає зі значенням українського, то такий переклад називають еквівалентним. Цей вид часто використовують при перекладі англійських комп'ютерних термінів, хоча в українській мові існує доволі невелика кількість відповідників, що належать до галузі інформаційних технологій. Наприклад, bar – панель; memory – пам'ять, mode – режим; notepad – записна книжка; error – помилка; network – мережа.

Таким чином, ми розглянули, як некоректний переклад термінології може вплинути на роботу фахівців. Також було проаналізовано основні способи перекладу іншомовної термінології, зокрема англійської.

Література

1. Кияк Т. Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2008. № 620. С. 35.
2. Комп'ютерна термінологія та основні способи її перекладу. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2280> (Дата звернення: 12.10.2021)
3. Термінологічні проблеми перекладу наукових текстів у сфері ІТ технологій. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.1/56.pdf> (Дата звернення: 12.10.2021)